

Rijke doopsgezinden op het Noordijs

Noordijs, Harlingen 📍

Tot 1579 was dit de buitengrens van Harlingen. Daarna werd dit de plek waar de rijke doopsgezinden leefden. Harlingen is een handelsstad met een perfecte ligging om handel te

voeren met zowel de oostelijk als de zuidelijk gelegen landen. Dit is erg aantrekkelijk voor ambachten, ondernemers en kooplieden, want zij hebben hier een grote afzetmarkt. Ook worden doopsgezinden sinds 1648 niet meer vervolgt in Nederland, desondanks mochten ze hun geloof niet uiten. Na de stichting van de Bataafse Republiek in 1795 als gevolg van de Franse Revolutie mochten alle geloven openbaar geuit worden, waaronder het doopsgezinde geloof. Harlingen was voor doopsgezinden dus een plek met veel kansen en een vredig leven.

Hoe de Mennonieten leefden

Het dagelijks leven van de doopsgezinden draaide om eenvoud, discipline en geloof.

Ze droegen eenvoudige kleding, vermeden luxe en vonden eerlijkheid, hard werken en bescheidenheid belangrijk.

Hun leven stond in het teken van arbeid, familie en gemeenschap, waardoor ze bekendstonden als betrouwbare en zuinige ambachtslieden en handelaren.

Friese doopsgezinden waren vooral praktisch, streng en sterk gericht op hun gemeenschap.

Ook hun woningen waren eenvoudig, netjes en functioneel.

Ook in hun kleding kwam eenvoud tot uiting, al waren de stoffen vaak van hoge kwaliteit.

Het huwelijk werd gezien als een geestelijk partnerschap, waardoor doopsgezinden vaak binnen hun eigen geloofsgemeenschap trouwden.

Hoewel sommigen in de achttiende eeuw rijk en invloedrijk waren, bleven eenvoud, discipline, vreedzaamheid en verantwoordelijkheid centraal staan in hun levenswijze.

Waarom denk je dat eenvoud, discipline en gemeenschapszin zo belangrijk waren voor de doopsgezinden, en welke van deze waarden vind jij vandaag de dag nog relevant? Leg uit waarom.

De kloof tussen arm en rijk

In de 17e eeuw maakte Nederland een periode van economische groei door. Door de bloeiende handel ontstond ook binnen de doopsgezinde gemeenschap een grotere kloof tussen arme en rijke leden. Een kleine groep doopsgezinden werd steeds welvarender, terwijl veel anderen een eenvoudig en sober leven bleven leiden. Over deze ontwikkeling verschilden de meningen. Vooral de armere doopsgezinden vonden dat de rijkere groep zich te veel aanpaste aan de moderne wereld en

daarmee afstand nam van traditionele geloofswaarden. De rijkere doopsgezinden zagen dit anders: zij vonden dat hun positie juist hielp om een positief beeld van hun geloof uit te dragen. Bovendien konden zij zich beter beschermen tegen geweld en onzekerheid dan de armere leden van de gemeenschap. Deze verschillen zorgden voor discussies binnen de kerk. Hoewel rijke doopsgezinden veel geld investeerden in weeshuizen, scholen en armoedezorg, verbeterde de economische positie van arme doopsgezinden weinig. Hun inkomen bleef laag en sociale stijging was moeilijk. De spanning tussen geloof, rijkdom en eenvoud is daarom een onderwerp dat binnen sommige mennonitische gemeenschappen tot op de dag van vandaag zichtbaar blijft.

Denk je dat de rijke doopsgezinden hun geloof trouw konden blijven terwijl zij steeds welvarender werden? Waarom wel of niet?

Sybrand Hingst, Noordijs 21

Door de toegenomen acceptatie van doopsgezinden in de 19e eeuw konden doopsgezinden betere functies bekleden. Een voorbeeld hiervan is de doopsgezinde Sybrand Hingst (1824-1906). Hij woonde hier in Noordijs 21 met zijn vrouw Jacoba Huidekoper. Hij was azijnfabrikant en werd daardoor erg rijk. Vanaf 1858 kreeg hij verschillende politieke functies in Friesland. In 1866 werd hij politiek zelfs zo succesvol dat hij lid werd van de tweede kamer. Dit heeft hij 20 jaar volgehouden, tot 1886. Hij was een liberaal en streed voor modernisering en voor belangen in Friesland.

Is het te verklaren uit de overtuigingen van het doopsgezinde geloof dat Sybrand Hingst liberaal was?

edu.nl/m66eg